

на підготовку фахівців, вказавши при цьому на перспективи подальших наукових досліджень, що матимуть передусім практичну спрямованість, орієнтовані на вдосконалення інституту державного задоволення в сфері освіти.

Одержано 27.10.2016

УДК 342.9:347.963

Станіслав Андрійович ЗАВАДСЬКИЙ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ОРГАНИ ПРОКУРАТУРИ ЯК ОДИН ІЗ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Системний характер корупції в Україні визнано національними державними органами, міжнародними організаціями та підтверджується дослідженнями сприйняття поширеності та досвіду корупції серед населення. Як зазначено в Стратегії національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється», однією з актуальних загроз національним інтересам і національній безпеці України є високий рівень і системний характер корупції в інститутах державної влади.

Однією з причин такого стану є неефективність існуючого інституційного механізму протидії корупційним проявам в Україні. Відтак одним із шляхів покращення ефективності протидії корупції правоохоронними засобами є інституційна реформа органів, що здійснюють досудове розслідування та кримінальне переслідування у справах про корупційні злочини. Це може бути досягнуто шляхом вдосконалення спеціалізації правоохоронних органів. Існуюча система органів з протидії корупції в Україні включає низку підрозділів у різних правоохоронних органах, які часто дублюють один одного, зосереджують свою увагу на незначних кримінальних справах або справах про адміністративні правопорушення, а також не мають достатніх повноважень і засобів для ефективного попередження, виявлення, припинення та розслідування корупційних правопорушень. Особливо неефективною є боротьба проти так званої високопосадової корупції, тобто правопорушення, що вчиняються вищими посадовими особами державних органів або органів місцевого самоврядування.

Нагальним стає вирішення питання неефективної інституційної моделі та існуючої спеціалізації в протидії корупції. Важливість дієвої спеціалізації правоохоронних органів з боротьби проти корупції та стандарти функціонування таких спеціалізованих інституцій передбачені також міжнародними договорами (ст. 36 Конвенції ООН

проти корупції та ст. 20 Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією) та рекомендаціями Україні з боку міжнародних організацій (Стамбульський план дій Організації економічної співпраці та розвитку (ОЕСР) та Групи держав проти корупції (ГРЕКО).

Аналіз практики створення та функціонування спеціалізованих антикорупційних органів у світі, а також положень відповідних міжнародних договорів надає можливість виокремлювати такі основні стандарти стосовно спеціалізованих органів:

а) незалежність від політичного та іншого незаконного впливу (структурна та операційна автономія, порядок призначення/звільнення керівника тощо);

б) підзвітність органу (регулярне звітування, інформування громадськості);

в) високий рівень професійної підготовки працівників (конкурсний відбір працівників, їх навчання);

г) наявність достатніх повноважень для ефективної роботи (спеціальні оперативно-розшукові та слідчі заходи, доступ до фінансової інформації тощо);

г) наявність достатніх фінансових та матеріально-технічних ресурсів.

У свою чергу, на підставі аналізу міжнародної практики О. О. Дульський виділяє три типи спеціалізованих державних органів, які забезпечують протидію корупції у тій чи іншій країні:

по-перше, багатоцільові інституції, що мають як правоохоронні повноваження, так і виконують превентивні функції;

по-друге, служби боротьби проти корупції в структурі правоохоронних органів;

по-третє, інституції, які здійснюють заходи щодо запобігання корупції та формують антикорупційну політику держави і координують зусилля державних органів, спрямовані на подолання цього явища [1, с. 110].

На підставі викладеного слід зробити проміжний висновок, про необхідність запровадження в нашій державі саме модель багатоцільових інституцій. З приводу цього доречно зазначити, що відповідно до ч. 1 ст. 1 закону України «Про запобігання корупції» [2] спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є: 1) органи прокуратури; 2) органи Національної поліції; 3) НАБУ; 4) НАЗК.

Навіть із змісту даної статті слід дійти висновку, що органи прокуратури та Національна поліція становлять собою багатофункціональні органи, оскільки їх діяльність охоплює більш широке коло правовідносин, не обмежуючись тільки антикорупційними заходами.

В той же час, звернення до закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII [3] надає можливість говорити, що в системі прокуратури України діє Спеціалізована антикорупційна прокуратура, яка утворюється на правах структурного підрозділу.

Відповідно до ч. 5 ст. 8 закону України «Про прокуратуру» Спеціалізована антикорупційна прокуратура виконує наступні функції: 1) здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення досудового розслідування, яке здійснюється Національним антикорупційним бюро України; 2) підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях; 3) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених законом України «Про прокуратуру» і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями.

В той же час, забезпечення належної організації діяльності органів прокуратури у сфері запобігання і протидії корупції становить собою пріоритетний напрям діяльності, що становить собою застосування наданих законом органам прокуратури повноважень забезпечувати невідворотність відповідальності за корупційні правопорушення, поновлення порушених прав і свобод громадян та інтересів держави, відшкодування збитків, завданих такими діями, виявлення та усунення причин і умов, що сприяли їх вчиненню [4].

Отже, органи прокуратури становлять собою державний орган, який у межах своїх повноважень здійснює заходи спрямовані щодо протидії корупції, що у свою чергу призводить до створення ефективною системи боротьби із цим надзвичайно небезпечним явищем.

Список бібліографічних посилань

1. Дульський О. О. Зарубіжний досвід інституційного забезпечення боротьби з корупцією. Реалії і перспективи його впровадження в Україні. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2012. № 1 (27). С. 108–116.

2. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

3. Про прокуратуру: закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

4. Про організацію діяльності органів прокуратури у сфері запобігання і протидії корупції: наказ Ген. прокуратури України від 25.06.2013 № 10гн // Генеральна прокуратура України: сайт. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&_t=fsfile&_c=download&file_id=151879.

Одержано 17.10.2016